

Ona yurting - oltin beshiging

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MAMLOKETIYATI
TARJIMASI

TONG yulduzi

O'zbekiston Respublikasi bolalari va o'smirlari gazetasi

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiga boshlagan

2005-yil 21 - 27 - mart N:12 (66501)

HURLIQO NAVRO'Z KELDI!

Qishning oromin buzib
Lolazoridan gul uzib.
Ko'kda xumodek suzib
Hurliqo Navro'z keldi!
Mayin yet silab yuzni
To'shab yam-yashil bo'zni.
Quvnatib ko'rgan ko'zni
Nurafshon Navro'z keldi!
Bahorning xalinchagi
Ko'klamning belanchagi.
Bayramlar kelinchagi
Navro'z - rizqu ro'z keldi!

Abdullaev MAMADALIYEV,
Andijon viloyati,
Baliqchi tumani dagi Cho'nqayma qishlog'i.

SEN NAVRO'ZGA O'XSHAYSAN

Assalomu alaykum, qadrdomiz «Tong yulduzi»! Sen doimo biz haqimizda, hayotimiz, o'qishimiz haqida yozasan, ijodimizdan namunalar yoritib borasan. Fan va sport sohasidagi yutuqlarimizdan quvonib, bizni maqtaysan. Lekin o'zing haqingda hech yozmaysan. Bugun biz sen

ha q i n g d a
yo zmo qchimiz.

Sen biz uchun shunchalar qadron bo'lib qolgansangi, har chorshanba xonardonlarimizga xuddi quyoshdek kulib kirib kelishingni intiq kutamiz. Sahifalaringdag qiziqarli hikoyalar, tengoshlarimiz hayotidan yozilgan maqolalar, she'rlaru

ertaklarni miriqib o'qiymiz. Keyingi paytlarda krossvordu boshqotirmalar soni ortayotganidan juda xursandmiz. Yana bolalar sportiga katta ahamiyat berilayotgani sportsevar biz bolajonlar uchun ayni muddao bo'lyapti. Ukam Doston

dadajonimdek san'atkor bo'lmochi. Shuning uchun ham sahifalaringda berib borilayotgan san'atkor bolalar haqidagi lavhalarni maroq bilan o'qib chiqadi. Jayohir ismli jiyanim kelajakda rassom bo'lmochi. Sahifalaringni bezab turgan rango-rang chizgilar, rasmlarni tomosha qilib, ko'p narsalarni o'rganyapti.

Qadrdomiz «Tong yulduzi», keyingi paytlarda rangli tasvirda chiqayotgani ko'zlarimizni yanada quvontiryapti. Bir-biri bilan uyg'unlashib ketgan turfa ranglaringni o'lkamizga gulgun yashnab kirib kelgan

Bahorga, o'zingni esa qalblarga quvonch baxsh etguvchi Navro'zga o'xshatamiz.

Seni bahor ayyomi bilan qizg'in qutlaymiz! Navro'zoydek har bir xonadonga shodlik olib kelishdan aslo charchamagin, aziz Gazetam!

Nigina SHODIYEVA,

Buxoro viloyati, Buxoro shahridagi 35 - muktabning 6 - «M» sinfi o'quvchisi.

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va Axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi,
«KAMOLOT» Yoshlar Ijtimoiy Harakati,
«SOG'LOM AVLOD UCHUN» Hukumatga qarashli bo'limgan xalqaro xayriya jamg'armasi.

O'lkamizga bayramlarga boy, kirib keldi go'zal Bahoroy! Bugun diyorimizda katta shodiyona - xalqimizning eng sevimli bayrami Navro'zi olamni tantana qilyapmiz. Aslida uzoq tarixga ega bo'lgan bu bayramimiz yil sayin yangilanib,

YANGI KUN MUBORAK!

yosharib, o'zining yangi-yangi qirralarini ko'z-ko'z qilaveradi. Tarixchi olimlarimiz Navro'zni nomlari afsonaga aylangan shoxlar - Kayumars, Jamshid, Siyovushlar bilan bog'lashadi. Bu bayram haqida ulug' matematik, astronom, mashhur shoir, hakim Umar Xayyom maxsus «Navro'znomá» asarida shunday yozgan: «Navro'zning joriy qilinishi sababini aysak, shundan iboratki, Oftobning ikki aylanishi mavjud, ulardan biri quyidagicha; Oftob har 365 kecha-kunduzning to'rtadan birida Hamal burjining birinchi daqiqasida chiqib ketgan paytining o'zida yana qaytib keladi va har yili bu davr kamaya boradi.

Jamshid bu kunni tushunganidan keyin «Navro'z» - Yangi kun deb atadi va bayram qilishni odatga aylantirdi. Podsholar va boshqa odamlar ham uni qabul qilishdi.

Navro'z haqida ulug' alloma Abu Rayhon Beruniy «Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar» asarida batafsil ma'lumot bergan. Tarixchi olimlarimizdan yana biri Narshaxiy ham «Buxoro tarixi» kitobida bu ayyom haqida batafsil to'xtalgan.

Avvallari diniy sargita yo'yilgan va bayram qilish ta'qiqlab qo'yilgan Navro'zimiz Mustaqilligimiz bilan birga yana yurtimizga qaytdi. Uni bir oy davomida tantana qilish yaxshi bir an'anaga aylandi. Navro'zni xush kayfiyatda, yaxshi niyatlar bilan kutib olgan kishi yil bo'yli shunday kayfiyatda yurarkan, degan e'tiqod bor. Shunday ekan, Navro'zni ko'tarinkin kayfiyatda qarshi olish hammamizga nasib etsin.

Kamola ORIFJONOVA,

Toshkent matbaa-noshirlik kasb-hunar kolleji talabasi.

SO'Z SEHRI VA JOZIBASI

Sinfga qadam qo'ygan chog'immoq, nigohim siz aziz o'quvchilarimning yoniq nigohlarining bilan to'qnashadi. Samimiyat ifodasi balqqan yuzlaringizdan, chaqnoq ko'zlariningizdan mehringiz jozibasini his qilaman.

His qilamanu, oddiygina, kamtarona kasbimidan faxr tuyg'usi jo'sh uradi qalbimda. Son-sanoqsiz savollarga «ko'mib tashlaysiz» gohida. Sizlarga ona tilimizdan saboq berayotganidan, uning sehri va jozibasiga oshno qilayotganidan, murg'akkina qalbingizda ona Vatanga, xalqingizga muhabbat, ezzulikka ishtiyoy uyg'otayotganidan faxrlanaman...

Bugun diyormizda katta shodiyona - Navro'z bayramini tantana qilyapmiz. Ushbu ayyomni nishonlashga qizg'in hozirlik ko'rayotgan aziz o'quvchilarimni chin qalbimdan muborakbod etaman.

Zulayho XOLMURODOVA,
Qashqadaryo viloyati, Qarshi tumani, Qovchin qishlog'i.

*Andijon viloyati, Buloqboshi tumani
Xalq ta'limi bo'timi qoshida «Ijodkorlar uyushmasi» faoliyat ko'rsatadi.
Mashg'ulotlarni ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi Umida Yusupova olib boradi.
Uyushmaga tuman maktablarining ijodkor o'qituvchi va o'quvchilarini jam bo'lishgan. Mashg'ulotlarda yozuvchi va shoirlarning eng sara asarlarini o'rganishi, ijodning sermashaqqat sirlaridan voqif bo'lishadi. Quyida siz ana shu uyushma a'zolarining yozgan mashqlardan namunalar o'qiysiz:*

YURAKDAGI YMON O'ZING

Xarobamas bo'ston o'zing Vatanim,
Tilimdag'i doston o'zing Vatanim.
Agar meni qizim deya atasang,
Tanamdag'i bu jon o'zing Vatanim.

Seni aziz, mo'tabar onam dedim,
Faryod chekitib oh ursam, notam dedim.
Bobolar merosi - koshonam, dedim,
Dardlarining darmon o'zing Vatanim.

O'mishing deb qurib bitdi yoshlari,
Najot desam og'u bo'lgan oshlarim,
Qarshingda men senga egay boshlarim,
Yo'lda ulug' karvon o'zing Vatanim.

Yillar o'tdi, qalbni Chingiz tilsa ham,
Yog'iylaring toteingdan kulta ham,
Bugun dillar iftixorga to'lgan dam,
Yurakdag'i imyon o'zing Vatanim.

*Umidaxon JABBOROVA,
Oltinko'l tumanidagi, 48-maktab o'quvchisi.*

QISHLOG'IM

*Qishlog' im-Buloqboshim,
Tumanlar yerkatoyi.
Men shu orda tug'ildim,
Oilam kenjatoyi.*

*A'to o'qib kelgusida,
Komil inson bo'laman.
Qishlog' imning chiroyin,
Maqtob faxrga to'laman.*

Zulfiya MAMAYUSUPOVA,
10- ixtisoslashtirilgan
maktab-intenatning 4-sinf o'quvchisi.

Bizning ixtisoslashtirilgan maktabimiz 1994 yilda tashkil topgan. Dastlab 17 nafar o'qituvchi va 160 nafar o'quvchilar bilan ish boshlagan bu maktabimizda hozirgi kunda 578 nafar o'quvchi ta'lim-tarbiya olmoqda. Bu yerdan ko'plab iqtidorli o'quvchilar turli bilim yurti va Oliy o'quv yurtlariga uchirma qilingan.

Maktabimizning eng iqtidorli o'quvchilaridan biri bo'lgan Behzod Nosirov Toshkent Diplomiya universitetiga o'qishga

kirib, tanlov a s o s i d a Yaponiyada

MAKTABIMIZ 10 YOSHUDA

o'qish imkoniyatini qo'lga kiritdi. Hozir u 2-bosqich tolibi. Maktabimiz o'quvchilarini «AKSELS» tanlovida bir necha yillardan buyon qatnashib keladi. 2004

yilning sentabr oyida o'quvchilarimizdan 7 nafari g'olib sanalib, hozir Respublika bosqichida qatnashish uchun tayyorgarlik ko'rmoqdalar. Maktabdoshimiz Ilhom Umrzoqov «AKSELS» tanlovida g'olib bo'lib, 11-sinfni Amerikada tamomlab keldi. Shu kunlarda eng nufuzli oliy o'quv yurtlaridan biri Vestministr universitetida

tahsil olmoqda. Bundan tashqari, maktabimizda turli tadbirlar o'tkazilib turiladi. Ingliz tili o'qituvchisi Mahfirat Abdullayeva

rahbarligida maktabimizda «Milliy internet festival»i o'tkazildi. «Davron» agrofirma korxonasi boshlig'i Karim xoji Nosirov

tomonidan o'tgan yilning may oyida barcha qulayliklarga ega

bo'lgan yotoqxona qurilib, o'quvchilarimiz ixtiyoriga topshirildi. Bu

maktabimizning 10 yilligi to'yiga munosib sovg'a bo'ldi. Bunday

qulayliklardan yana ham ruhlangan o'quvchilarimiz yanada yaxshiroq o'qishga harakat qilishmoqda.

Shohida JO'RAYEVA, 4-sinf o'quvchisi.

Mavluda MIRZAYEVA, 4-sinf o'qituvchisi.

Buloqboshi tumanidagi 10-ixtisoslashtirilgan maktab-intenat.

Buloqboshi tumanidagi 10-ixtisoslashtirilgan maktab-

Buvijonim Navro'zni «bahoroyning bayramimizni nishonlash nimagadir erkasi» deb ataydilar. Ularning hikoya ta'qilab qo'yilibdi... Har yili Navro'z bayrami arafasida

BAHOROYNING ERKASI

keng tantana qilinar ekan. Yoshu qari oxorli kiyimlarini kiyishar, onaxonlarimiz, opa-singillarimiz qoshlariga o'smalar qo'yib sayla chiqishar, momolarimiz katta-katta doshqozonlarda sumalak va xalimlar pishirishar, alp qomatli yigitlar esa ko'pkari va uloq o'yinlarida o'zarob bellashib, bayramga yanada ko'tarinkilik baxsh etishar ekan. Keyinchalik bu milliy

buvijonimni tabriklab boychechaklar sovg'a qilaman. Ular esa gullarni ko'zlariga surtib, «Shu kunlarga esomon yetkazganiga shukr. Ayyomlarimizni, o'zbekona udumlarimizni qaytarib bergan istiqlolimdan o'rgilay», deya shukronalar atadilar.

Botir ABDULLAYEV,
O'zDJTU qo'shidagi akademik litsey talabasi.

(qatra)

Bolaligimizda mahallamizdag'i bolalar bilan bir bog'chaga borardik. Bog'cha opamiz bizlardan: «Katta bo'lsang kim bo'lsan?»-deb so'rasalar, turli kasblar-nomini aytardik. Shokir ismli bola esa har doim: - Men askar bo'laman, -derdi.

Bir kuni bog'chamizga tekshiruvchilar kelishdi. Mudira opa ularni to'g'ri biz mashg'ulot o'tayotgan guruhga boshlab kiribdilar.

QAT' IYAT

Shunda tekshiruvchilar ham bizlardan kim bo'lishimizni birma-bir so'rab chiqa boshladilar. Biz yana boshqa kasblar nomini aytdik. Lekin Shokir yana tanlagan kasbining nomini aytdi. Shunda ulardan biri: - Vataningni kimlardan qo'riqlaysan? - deb so'rab qoldi. Shokir esa qat'iyat bilan: - Yomon odamlardan,-dedi. Bog'cha opamizning ko'zlarida beixtiyor yosh aylandi. Oradan yillar o'tdi. Biz kap-katta yigit va qizlar bo'ldik. Bir kuni Shokirni harbiy xizmatga chaqirilayotganini eshitib, uni kuzatgani chiqdik. U poyezdga chiqar ekan, - Mendan baxtli odam yo'q, men vatanim himoyasiga otlanayapman, -dedi. Poyezd o'rnidan qo'zg'aldi. Mening ko'z oldimga Shokirning yoshlik payti keldi. O'shanda u qanday qat'iyatli bo'lsa, hozir ham shunday edi.

Qimmatoy ABIDDINOVA,
Buloqboshi tumanidagi 3-o'rta maktabning 11-sinf o'quvchisi.

IFTIXOR

*Men o'zbekman, jismimda,
Barchinoylar qoni bor.
O'zbek degan nomimda,
Amir Temur yodi bor.*

*Ajdodlarim Mir Alisher,
Ulug'bekdir Ko'ragon.
Shoh Boburning Andijonda,
Ruhi yashar har qachon.*

*Olistarga yetgay qo'lim,
Ko'ksimda bir faxrim bor.
Hur diyorda yashaya�man,
Ko'rakam, ajib shahrim bor.*

*Kayotimda she'riyatda,
Zebuniso misliman.
Ne qitsam imkonim bor,
Men buyuktalar nasliman.*

Barno QODIROVA,
Oltinko'l tumanidagi

48-maktabning 11-sinf o'quvchisi.

FAQAT

«KATTALAR»

O'QISIN!

Insonlar o'rtaсиди jamiyki munosabatlar negizi - oddiygina e'tibordan boshlanadi. Ana shu e'tibor tufayli gohida ulkan falokatlar oldi olinsa, gohida tariqdek muammo ham tog'dek bo'lib ketishi mumkin. Aslida, gap nimada? Hamma gap ana shu oddiygina e'tiborning qay darajada qaratilishida.

Har bir ish yoki muammoga e'tibor qaratilsa, albatta ularning salbiy oqibat keltirib chiqarmasligining oldini olish mumkin. Mulohazamizni uzoq cho'zib o'tirmaymiz-da, fikrni o'rtaqa ochiq tashlaymiz. «Tong yulduzi» gazetasi sahifalarida, albatta har sonida bo'lmasa ham, «Kattalar, e'tibor bering!» ruknini o'qib borsangiz kerak. Ma'lumki, gazeta bolalar va o'smirlar hayoti va ijodini muntazam yoritib borsa-da, lekin yuqorida rukn ostida faqat kattalar e'tiboriga havola etilgan maqolalar bosiladi. Lekin bugungi kunda ushbu rukndagi maqolalar o'z «ega»siga yetib boryaptimi? Yetib borgan taqdirda-chi? «Kattalar» ushbu maqolalarga yetarlicha e'tibor qaratayaptilarmi?

Gazetaning 2004 yil 41-sonida e'lon qilingan Iroda Jalilovaning

«Yangi direktordan umid...» maqolasi shunday so'zlar bilan boshlangan: «Televideniye orqali kompyuterlarda bemalol ishlab, zamonaviy sinflarda tahsil olayotgan tengdoshlarimni ko'rib havasim keladi. Uzoq qishloq matablarigacha yetib borgan kompyuterlar poytaxtimizning qoq o'rtaсиda joylashgan bizning matabimizga yetib kelmagandi-da.»

Xatning mazmuni esa ana shunday, Toshkent shahri, Chilonzor tumanidagi 131-maktabda har oyda maktab

YANGI DIREKTORDAN UMID

fondi uchun 500 so'mdan pul yig'ib olinadi. Bir oiladan uch-to'rt bola maktabga qatnasa, ularning ota-onasi 1500-2000 so'mdan berishga majbur. Lekin shunga qaramay yil oxirida maktabning ta'mirlash ishlari uchun yana alohida pul yig'ib olinadi. Shunisi qiziqki, shuncha yig'-yig'dan so'ng yangi o'quv yiliда hech qanday o'zgarish sezilmaydi. Natijada, maktab direktori ishdan olingan. Muallifning barcha umidlari yangi direktordan ekanligi maqola so'ngida ma'lum bo'ladi.

Xo'sh, 131-maktabning yangi direktori ushbu maqoladan so'ng qanday ishlarni amalga oshirdi? Hozirda o'quvchilar o'zlarini uchun yaratilgan matabdag'i sharoitdan mammunmi? Bu savollarga maktab direktoridan javob kutib qolamiz.

DZGINA HAFSALA BO'LSA BO'LGANI

Farg'ona viloyati, Toshloq tumanidagi 21-maktab rahbarlari e'tiboriga havola etilgan maqola gazetaning 2005 yil, 7-sonida e'lon qilingan. «Iqtidor bor-u...» deb nomlangan ushbu maktubni tahririyatga Toshloq tumanidagi 21-maktab qizlari nomidan Nasiba Qambarova yo'llagan. Maktub yaxshi niyatlar bilan yozilgan bo'lib, ma'lum bo'lishicha, 21-maktab qizlarining raqqosalikka ishtiyoqlari baland. Ammo ularning maktablarida bunday to'garak

mavjud emas ekan. Fikrimizni maktubdag'i ushbu satrlar tasdiqlaydi:

«Bayram va tantanalarda o'z holimizcha o'rgangan raqlarni ijro etib, davralarni jonlantirishga, ko'tarinkilik baxsh etishga harakat qilamiz. Qaniydi, maktabimiz qoshida «Raqqosa qizlar» to'garagi tashkil qilinsa-yu, ularning a'zolari orasidan Mukarrama Turg'un boyevadek ajoyib raqqosalar yetishib chiqsa.»

Fikrimizcha, yoshlarning orzulari ushalishiga ko'p narsa kerak emas. 21-maktab direktori qizlar uchun bittagina xona va iste'dodli raqs ustasi topib bersa olam guliston. Qizlarga ana shuning o'zi kifoya. Buning uchun Farg'ona viloyatidagi 21-maktab direktorining oz-moz hafsalasi va e'tibori mujassamlashsa bo'lgani.

Ana shunday xatlar yuzasidan shug'ullanib, ayrim mutasaddi xodimlarning mazkur maqolalarga

JAVOBSIZ QO'NG'IROQLARDAN SO'NG...

e'tiborlari, ularning bolajonlar tomonidan o'zlariga qaratilgan muammolarini qanday hal qilayotganliklariga qiziqdiq. Bolalar tili bilan aytganda ayrim «Kattalar»ning ish joylariga qo'ng'iroy qilib ko'rdi. Tasodifmi yoki hozirgi kunda tabiiy holga aylanganmi, aksar rahbar xodimlarni o'z joylaridan topa olmadik. Kunimiz ularni qidirib ko'chada yoki telefon oldida o'tmasligi uchun to'g'ridan-to'g'ri gazeta orqali murojaat qilishni lozim

topdik. Har qalay rahbar xodimlarning bolalar gazetasini o'qishga vaqtleri bo'lmasa ham, hech bo'lmaganda bu

ma'lumotlarni o'qigan ularning farzandlari bu haqda ota-onalariga xabar berishlari shubhasiz. Shularni inobatga olgan holda takroran bo'lsa ham «Kattalar, e'tibor bering!» rukni ostida chop etilgan, gazetaning 2004-2005 yil sonlaridagi ayrim maqolalarni yana bir bora e'lon qilishni lozim topdik.

Oldimizga qo'yan maqsadni amalga oshirish uchun, ishni gazetada e'lon qilingan maqolalarni sharhlashtan boshladik.

Yana bir maktubga e'tibor qaratsak. Ushbu maktub gazetaning 2004-yil, 50-sonida «Kutish» sarlavhasi ostida e'lon qilingan. Muallif Dilfuza Xolmatova O'zMUNING 1-kurs talabasi. Maqolada intizor bo'lib kutilgan 76-avtobus haqida muallifning iztirobli o'ylari aks ettirilgan.

O'qishga shoshilayotgan talaba bekatda 76-avtobusni zor-intizor kutadi, ammo kutilgan avtobus bekatga kelgandagi holat mana shunday tasvirlanadi:

«Haydovchi xunob, terlab-pishib ketgan odamlar, xira tortgan oynalardan bug' ko'tariladi. Har holda nafas olgudek. Tepadan igna tashlasang, yerga tushmaydi. Ertalabdan

KUTISHDA HAM KUTISH BOR

va foydali ishlar bilan yakunlanishiga kim kafolat bera oladi? Ko'pgina mablag' evaziga yurtimizga keltirilayotgan Mercedes rusumli avtobuslarni ko'rib, ularning yo'lovchilar uzog'ini yaqin qilayotganidan quvonasan kishi. Lekin 76-avtobus haqidagi muallif fikrlarini ham inkor etib bo'lmaydi-da! O'ylaymizki, bu safar qayta e'lon qilinayotgan ushbu maqola mutasaddi xodimlar e'tiboridan chetda qolmaydi.

«Qovurilgan yer yong'oq» qanday yozilishini bilasizmi? Har holda bu so'zni to'g'ri yoza biladiganlar «Maymoq ayiq» konfetini iste'mol qila turib konfet qo'zida yozilgan bir qancha xatolarni ko'rmay qolishi mumkin emas. Gazetaning 2005 yil, 1-sonida e'lon qilingan Mehriniso Abdug'afurovaning «Qovurilgan yer yong'oq» qanday yoziladi?» nomli maqolasini o'qisangiz hayron qolmay iloingiz yo'q.

SAVIYANGIZ 4-SINF DARAJASIDAN HAM PASTMID

Chunki konfetni iste'molga chiqaruvchilar hech bo'lmaganda 11-sinfni tugatgan bo'lsalar kerak, ammo 4-sinf o'quvchisi anglagan xatolarni nima uchundir ular haligacha anglay olmayaptilar. So'zimizga isbot tariqasida mazkur maktubdan parcha keltiramiz:

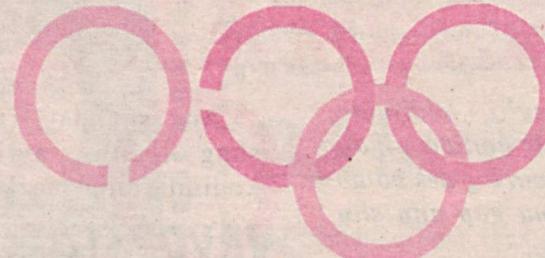
«Konfetning nomi «Maymoq ayiq», lekin u «Maymok ayiq» deb xato yozilgan. Mana shu «Maymok ayiq» tarkibida «shahar» (shakar bo'lsa kerak) borligidan hayron qoldim. «Qovurilgan yer yong'oq» deb yozilibdi. Aslida «Qovurilgan yer yong'oq» deb yozilmaydim? «Ozoq-ovqat qiyomi» deyilibdi. Oziq-ovqat deb yozilishini nahot ular bilishmasa?!»

Maqolada keltirilgan qolgan xatolarni yaxshisi yozmay qo'yaqolaylik. Aks holda «Maymok ayiq»ni anchagini xatolar bilan iste'molga chiqarayotgan «kattalar» 4-sinf o'quvchisi oldida uyalib qolishlari turgan gap.

Ana shu tarzagi maktublar tahririyatga ko'plab kelib turadi. Ushbu maktublarni e'lon qilish bizdan, e'tibor qaratish esa, AZIZ KATTALAR, SIZDAN!

Niyatimiz tanqid emas, aksincha, yoshlar orzu-istiklari armonlarga aylanmasa. Ularga esa kattalar befarq bo'lishmasa. Shundagina bugungi kun yoshlari - ertangi kunimizning e'tiborli kattalari bo'lib yetishishlari shubhasiz.

SPORT - BARKAMOLLIK ASOSI

Tengdoshingiz Hasanboy Qo'chqorov-
Farg'onaga viloyati, Uchko'rik tumanidagi 1-iqtidorli bolalar maktab internatining a'lachi o'quvchilaridan biri. U nafaqat a'lo o'qishi, odobaxloqi, namunali xulqi bilan bilim dargohining faxriga aylangan. Kelajakdagagi orzusi-yurist bo'lish. Hayotdagagi shiori - o'qish, izlanish, maqsad sari intilish.

Farg'onaga qilgan xizmat safarim ana shu tengdoshingiz bilan qilgan suhbatimdan boshlandi. Allaqanday yumush bilan ketgan internat

UCHKO'PRIKDA SHUNDAY MASKAN BOR

direktorini kutib turardim. Ro'paramdagi eshigiga «Adabiyot xiyoboni» degan yozuv ilingan sinf xonasiga ko'zim tushdi. Qiya ochiq turgan eshikdan bosh suqarkanman, yonimga bir xildagi maktab formasi kiyib olgan 5-6 nafar bolalar kelib, o'ng qo'llari ko'ksida odob bilan salomlashdilar. Salomlikdan so'ng ularni savolga tutdim:

- Sinfingizda kim a'lachi?
- Hammamiz.
- Eng a'lachi o'quvchini so'rayapman.
- Eng a'lachimi, Hasanboyo..
- Hasanboy kim?

-Bir bola yugurganicha tashqariga otildi va zum o'tmay kichik jussali, ko'zlarini tim qora, shiringina bolakayni boshlab keldi. U ham men bilan o'ng qo'lini ko'ksiga qo'yaganicha iliq salomlashdi.

Shu payt sinfga o'qituvchi kirib keldi. U bilan salomlashishga chog'lanib turgandim. U beparvo

tashqariga chiqib ketdi. Biz esa suhbatimizni davom ettirdik:

- O'rtoqlaringiz sizni eng a'lachi bola deyishdi.

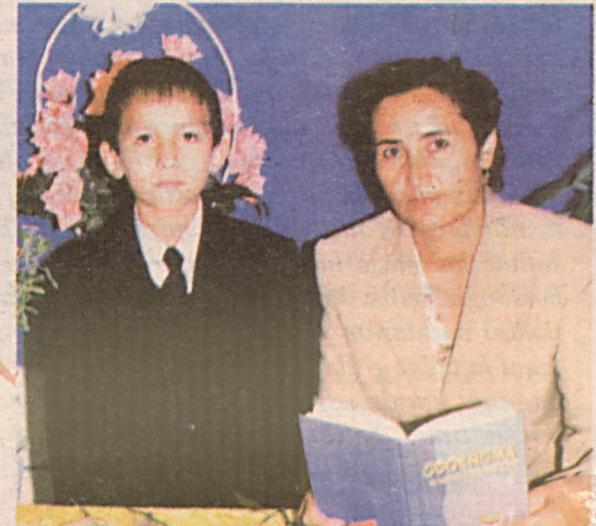
-O'zlarini ham a'lachi...

Yana eshik ochilib haligi o'qituvchi kirib keldi. Xijolat bo'lib undan beruxsat o'quvchilar bilan gaplashayotganim uchun uzr so'ragan bo'ldim. U

esa, men sizni biror ota-onalardan bo'lsa kerak deb o'ylabman, dedi. Muallimning bu gapidan to'g'risi biroz ranjidim. Ota-onalarga nisbatan bunchalik hurmatsizlikni bu yoshgina ustoz qayerdan o'rgandiyykin? Qolaversa, undagi xushyorlik, o'quvchilar uchun mas'ullik hissi qayda qoldi?..

Shular haqida o'ylab turgandim, xayolimni sho'x bolakaylarning shovqini buzib yubordi. A'lachi bolakay Hasanboyning orzu-umidlari bilan qiziqdidi.

-6 yoshimdan o'qish-yozishni yaxshi bilganim uchun bu litsey-internatga qabul qilinganman. Menga ilk bor alifbo sabog'ini o'rgatgan ustozim Habibaxon Sobirovani judayam yaxshi ko'raman. Bu inson bizni o'z farzandlaridek ardoqlaydilar. Hozir 5-sinfda bo'lsam ham ularning yonlariga tez-tez borib turaman. Ba'zida direktorimiz Muharram

Hasanboy birinchi ustozи Habibaxon Sobirova bilan, opa Oripova, hadeb ustozni bezovta qilavermanglar, deya koyib ham beradilar.

Litseyimiz - bizning faxrimiz. Shart-sharoitlarimiz yetarli. Kutubxonamizda qiziqarli badiiy kitoblar ko'p. Darsdan bo'sh vaqtlarimizda miriqib kitob o'qiyimiz. So'ngra ular asosida bahs va munozara yuritamiz.

-Hasanboy, kelgusidagi orzularingiz haqida ham gapirib bering?

-Kim bo'lishimdan qat'iy nazar, xalqimga munosib farzand bo'lishni istayman.

Bolajonlar, sizning maktabingizda ham Hasanboy kabi a'lachi, iqtidorli o'quvchilar juda ko'pdir-a? Ular haqida bizga maqolalar yozib yuboring va o'zingiz ham ulardek bo'lishga intiling.

SPORT MENING DO'STIMSAN

Men sportning karate-do turiga juda qiziqaman. Tumandagi karate-do federatsiyasining faol a'zolaridan biriman. Sportga qatnaganimdan buyon o'zimni yanada sog'lomroq va tetikroq his qilyapman. Murabbiyim Rahimjon Tursunov bilan qilgan mashqlarimdan aslo charchamayman.

Yaqinda bo'lib o'tgan karate musobaqasida qatnashib, III-darajali diplom bilan taqdirlandim. Bu g'alaba menin sportga bo'lgan ishtiyoyimni yanada oshirdi. Salomatlik va tetiklikning kaliti - sport ekan, desam mubolag'a qilmagan bo'laman. Xoh ishoning, xoh ishonmang, sport menin a'lo o'qishimga ham yordam beryapti. Avvallari darslarda tez charchab qolardim. Uy vazifalarini tayyorlashga xolim bo'lmadsi. Hozir esa butunlay aksi: darslarimni tayyorlab bo'lib, o'ynashga ham o'zimda kuch topayman. Shuning uchun, «Sport menin do'stimsan», deya baralla ayta olaman.

MAKTAB RAHBARINING ARMONI

-1-sonli iqtidorli bolalar litsey-internatimiz 2004 yil avgust oyida tuman hokimining qarori bilan yangi binoga ko'chirildi. Qarovsiz, tashlandiq bino tez fursat ichida ta'mirlandi. Buning uchun biz tuman hokimligidan, serhimmat ota-onalar va homiy tashkilotlardan behad minnatdormiz. Bilim maskanimiz 330 o'quvchiga mo'ljallangan. 140 o'rinli yotoqxona, 110 o'rinli oshxona o'quvchilar ixtiyorida. O'rni kelganda faxr bilan aytadigan so'zim ham bor. Kezi kelganda, farzandlaridan qo'lidan kelgan yordamini aymayotgan ota-onalarga o'z minnatdorchilikimizni bildirmoqchimiz. Ular yordamida ko'p narsalarga erishdik. Aqliy zo'riqish kuchli bo'lgan maskanimizda bolajonlarimiz uchun sport maydonchalari juda zarur edi. Chunki bola baribir bola-da. Darslardan qanchalik toliqmasin, sport zaliga, maydonchasiga

oshiqadi. Bu masalani ham ota-onalar bilan hal qilishga erishdik. Natijada futbol, gimnastika va voleybol maydonchalarini tashkil etdik. Zamon talablariga javob bermasada, zarur sport anjomlari bilan jihozlanmagan bo'lsa-da, yo'qdan ko'ra bor-ku, qabilida foydalanim turibmiz.

Albatta sa'y-harakatlarimiz besamar ketmayapti. 410 nafar o'quvchilarimiz sportning 15

turi bilan muntazam shug'ullanmoqdalar. Respublik a miyosida o'tadigan «Umid nihollari» sport musobaqasida ham internatimiz o'quvchilar muvaffaqiyatlari qatnashib, faxrla 3-oringa sazovor bo'ldilar.

Faxr va iftixor bilan gapirayotgan Muharram opaning so'zlarini tinglar ekanmiz, nafaqat tumanda, balki viloyat va respublikada ham o'z o'rni, mavqeiga ega

bo'lgan bu maskanda qunt bilan bilim izlab, yuksak cho'qqini ko'zlab kamol topayotgan o'g'il-qizlarga biz ham astoydil havas qildik. Rahbarning dilidagi barcha sharoitlari yetarli bo'lgan zamonaviy sport zali qurishdek armonlari tezroq ushalishiga tilakdosh bo'lib, ular bilan xayrlashdik.

Suhbatdosh:
Ma'mura MADRAHIMOVA.

Kamoliddin AKROMOV,

Farg'onaga viloyati, Uchko'rik tumanidagi 1-iqtidorli bolalar litsey-internatining 5- «A» sinf o'quvchisi.

«EKOSAN» DAGI TADBIR

Hammamizga ma'lumki, hozirgi kunda iqlimning o'zgarishi ko'plab muammolarni keltirib chiqaryapti.

Kuni kecha «Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati va «Ekosan» klub hamkorligida ana shu mavzuda yig'ilish bo'lib o'tdi. Unda «Ekosan» klubining raisi Shomurod aka so'zga chiqib, ekologik o'zgarishlar haqida bizga ko'plab ma'lumotlar berdilar. Ma'lum bo'lishicha, o'quvchi-yoshlarning sakson foizi «Ekosan»ning nima ekanligini bilishar, qolganlari esa bu klubning asl ma'nosi, maqsad va muddaolaridan bexabar ekanlar. «Eko» lotincha atrof-muhit, tozalik, «san» esa lotincha «sanos» so'zidan olingan bo'lib, inson salomatligi ma'nosini anglatar ekan.

Tadbir bahona bu klubning maqsadi, faoliyati, shuningdek, dunyoda ro'y berayotgan tabiat bilan bog'liq o'zgarishlar haqida ham ko'p narsalarni bilib oldik. Masalan, yaqinda Afrikaning eng issiq o'lkalaridan biri bo'lmish Aljorda yoqqan birinchi qor

Dilrabo DO'STQOBILOVA,
Toshkent shahar, Yakkasaroy tumanidagi
118 - maktabning 7 - «A» sinf o'quvchisi.

barchani lol qoldiribdi. Yerlik aholining ko'pchiligi qorning nimaligini ham bilishmas ekan. Yana, Shimoliy muz okeanidan bo'yi 12 metr, eni esa 6 metr keladigan kattakon muz parchasi ajralib chiqibdi. Shimoliy afrikaliklar ushbu muzdan 6000 yil bemalol foydalanishimiz mumkin, degan g'oyani *Sog'lom bo'lay desangiz ilgari surishayotgan ekan.*

Tadbirda so'zga chiqqan «Kamolot» klubining sardori Orol dengizi muammolari haqida gapirgan bo'lsa, «Ekosan» klub sardori hozirgi paytda respublikamiz aholisi orasida keng tarqalgan yod taqchilligi, ya'ni buqoq kasalligi haqida batafsil ma'lumot berdi.

Tadbirdan anchagina bilimdon bo'lib, atrof-muhitmizning sofligi - salomatligimiz garovi ekanligini anglab qaytdik. Endi o'z uyimiz, mahallamiz, maktabimiz atroflarini ozoda saqlashga harakat qilamiz. Bu bilan oz bo'lsada ekoliyamiz musaffoligiga o'z hissamizni qo'shgan bo'lamiz, deb o'ylayman.

*Dilrabo DO'STQOBILOVA,
Toshkent shahar, Yakkasaroy tumanidagi
118 - maktabning 7 - «A» sinf o'quvchisi.*

Shu desangiz, tunov kuni biroz tobim ochib, mahallamizdag 39-oilaviy shifoxonaga borgandim. Ko'pdan buyon bu yerga kelmaganim bois, shifoxonamizni taniyolmay turdim. Qaysi xonaga kirishni, kimga murojaat

uqalash, suv bilan uqalash, mineral vanna qabul qilish xonalari faoliyat ko'rsatyapti. Xonadonlarda tibbiy madaniyatni oshirish, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, OITS, VICH, sil, giyohvandlik kabi yuqumli

KASALNI DAVOLAGANDAN KO'RA...

qilishni bilolmay dovdirab turganimni ko'rgan bosh shifokor Dilorom opa G'aniyeva o'z xonasiga taklif qildi va tashrifimning sababini so'radi:

-Biroz etim junjikib, boshim og'ribroq turibdi-da,-dedim ularga.-Shifokorga uchrashaman, desam do'stlarim ustididan kulishdi.

«Sal narsaga ham s h i f o x o n a g a yuguraverasanmi? Axir bu oddiy shamollah-ku, bir-ikki kunda o'zi o'tib ketadi»-deyishdi.

-Do'stlarining nima deyishsa deyishaversin. Lekin sen shifoxonaga kelib juda to'g'ri ish qilibsan. Shifokorlarning tavsiyalariga amal qilsang, tezda sog'ayib ketasan. Muhimi, senda endi boshlanayotgan gripp xastali hech qanday asorat qoldirmaydi. To'g'ri, o'z salomatligiga unchalik e'tibor bermaydigan bolalar ham juda ko'p. Achinarli, ularning ota-onalari ham farzandlari salomatligiga befarqdirlar. Natijada siz bolajonlar orasida uchrab turadigan gripp, tanzilit, buqoq kabi xastaliklar asoratlari kechadi va revmatizm, hatto, yurak xastaliklarini ham keltirib chiqaradi.

O'zing ko'rib turganingdek, shifoxonamiz Yaponiyadan olgan grantimiz hisobiga yangi ta'mirdan chiqqan, barcha sharoitlar yetarli. Kattalar va bolalar xonalari, gimnastika,

kasalliklarning oldini olish maqsadida oilaviy shifokor tizimiga o'tildi. Shuningdek, bolalar muassasalarida, b o ' l i b , k o ' r i k l a r , uchrashuvlar

uyushtiryapmiz. Ayniqsa, qizlarimiz salomatligiga nazoratni kuchaytiryapmiz. Shu kungacha 2968 nafar bola tibbiy ko'rikdan o'tkazilgan bo'lsa, ular orasida ko'plab tish, buqoq, tomoq kasalliklari bilan og'igan bolalar aniqlanib, davolash ishlari boshlab yuborilgan.

«Kasalni davolagandan ko'ra, uning oldini olgan ma'qul» degan ajoyib naql bor. Sening ham, boshqa bolajonlarimning ham ana shu hikmatga amal qilishingizni istardim. Sog'lom bo'lish uchun esa sport bilan samimiyo do'stlash. Yana, tez-tez tibbiy ko'rikdan o'tib turishni ham unutmang...

Uyga qaytar ekanman, endi doimo Dilorom opaning maslahatlariga amal qilishga ahd qildim. Ularga Siz ham rioya qilsangiz, yomon bo'limasdi, aziz tengdoshlarim!

Mahmudjon AZIMOV,
poytaxtimizdag 169 - maktabning 8 - «G» sinf o'quvchisi.

FARZANDLARIMGA DEGANLARIM

Aziz bolajonlarim, kamqonlik kasalligi haqida eshitganmisiz? Albatta eshitgansiz, chunki bu xastalikning nomi keyingi paytlarda juda ko'p tilga olinyapti. Sababi, u bolalar orasida ham, kattalar orasida ham juda ko'p uchrab turibdi. Xo'sh, bu kasallik qanday kelib chiqadi?

To'g'ri kun tartibiga rioya qilmaslik, ertalab matabga shoshib, nonushta qilmaslik, vaqtida ovqatlanmaslik oqibatida kelib chiqadi.

Orangizda oshqozon yallig'lanishi bilan og'igan bolalar ham oz emas. Xo'sh, bu xastalikning kelib chiqishiga nimalar sabab bo'lishi mumkin?

Hozir maktablarda kimning og'ziga qaramang, saqich chaynab yurganini ko'rasiz. Agar shoshmasdan, yaxshilab ovqatlangan bo'lsangiz yaxshiku-ya, lekin ayrimlar gizing och qoringa saqich chaynashingiz yomon-da. Bo'sh oshqozonda sekretsiya

bezları ko'payishi natijasida u yallig'lanib, turli xastalıkları keltirib chiqaradi.

Endi ikki og'iz maslahatim, qizlarjonga: mablag davri organizmingizning gurkirab o'sish davri hisoblanadi. Ko'z oldingizga yangi ekilgan navniholni keltirib ko'ring-a. Nihol biroz egriroq o'sayotganini ko'rgan bog'bon uning yoniga tekis yog'och qoqib, niholni bog'lab qo'yadi. Chunki navniholligida qiyshayib qolgan daraxtni keyin to'g'rilab bo'limasligini u juda yaxshi biladi-da. Siz ham partada to'g'ri o'tirsangiz, qaddingizni g'oz tutib yoursangiz, umurtqa pog'onasi bilan bog'liq xastalıklardan yiroq bo'lasiz. Qaddi-qomati kelishgan, ko'rkam qiz bo'lasiz.

Hozir chet ellardan keltirilgan yevropacha kiyimlar kiyish rusm bo'lib boryapti. Ko'pchiligidiz rusmbop bo'lish uchun ularni kiyib yurasiz. Lekin bunday kiyimlar tarkibida kamyoviy tolalar mavjudligini va bu havo o'tkazmaydigan matolar inson

salomatligi uchun juda zararli ekanligini ham bilasizmi? Ana shunday kiyimlar ichidan paxtadan tayyorlangan ich kiyimlari kiyib yuri sh ni mas ala hat berardim. Yana doimo yuvinib yurishga, ich kiyimlari ozoda

s a q l a s h g a o d a t l a n i g . S h u n d a badaningizdan yoqimsiz ter hidi emas, xushbo'y, muattar is taralib turadi.

O'zlarini to'laroq deb hisoblaydigan ayrim qizlarimiz ozish uchun diyeta qiladilar. Shifokor maslahatisiz bunday yo'1 tutishni maslahat bermagan

bo'lardim. Chunki qomatimni raso qilaman deb, kamqonlilik xastaligini orttirib olishingiz tayin. Ovqatdan tiyilish oshqozon va ko'rish qobiliyatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatishi, xolsizlantirib, organizmni o'sishdan to'xtatib qo'yishi ham mumkin.

Ayrim qizlarimiz ko'p ovqat yesam, semiraman, deb o'ylashadi. Bu noto'g'ri fikr. Ovqatning miqdoriga emas, tarkibiga, quvvatiga e'tibor bering. Darmondorilarga boy mevalarni ko'proq iste'mol qiling. Barvaqt yotib, barvaqt turishga odatlaning.

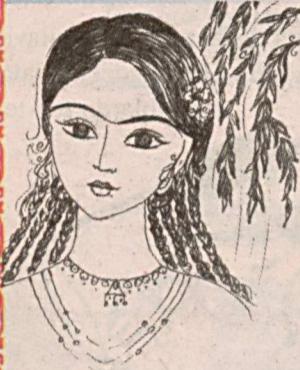
O'smirlar bir kunda 8-9 soat uxlashlari lozimligini ham unutmang. Shundagina sarviqomat, ko'rkam va sog'lom bo'lib kamol topasiz.

Oliy toifadagi bolalar shifokori Gulmira opa Yusupovning maslahatlarini INOYAT yozib oldi.

(Davomi. Boshi o'tgan sonlarda.)

Yo'l yurdik va mo'l yurdik,
O't-o'lanni oralab,
Goh tortinib qumdag'i
Qoramidan saralab.
Qumning nari tomoni,
Manzilimiz «Beshariq».

Hafsalamiz pir bo'ldi,
Lekin u yerga borib.
Har yerda uyum-uyum,
Qo'porilgan palaklar.
Fitkitaymiz, loaqat
Qolmabdi-da dulaklar.
Biz tomonga bir kishi
Keldi o'qday otlib.
Bahtiyor justak otai,
Men ham gochdim qoqilib.

NISHOLDA HAM BOR XAYOL

Odam bo'yli bo'yonga,
O'zimni urganim choq.
Oyoqlarim chalishib,
Yigildim men umbaloq.
Fedi o'ngu so'limga,
Kaltagini xo'b yedim.
Polizda hech vago yo'q,
Shunchami qasos, dedim.
Favba, alam qilaran,
Boshlab kelgan qutulsa.
Boshlovchiga ergashgan,
Qo'nga tushsa, tutilsa.

XII

So'qqabosh ayol bilan
Yashasa hamki otam,
Bizlarning holimizdan,
Xabardor edi mudom.
La'nat qamoq uni
Uch yilga olib ketdi.
Mushtipar onamga ham,
Fashvishlar solib ketdi.
Fo'rt farzandning kattasi,
Sulton akam o'n to'rtida.
Ayol boshim, der onam,
Qiyin edi albatta.
Sizlarni boqishimga,
Ko'zim yetmay turibdi.

Ishim tushsa kimlarga,
So'zim o'tmay turibdi.
Otangiz qamatgani,
Kasi tegib turibdi.
Dushmanlari kun bermas,
Ko'nglim sezib turibdi.
Yana buning ustiga,
Yangi rais asabiy.
Siltab o'tar bizlarni,
Husumati bor kabi.
Birdan-bir g'amxo'r sizga,
Faqat doyilaringiz.
Ketamiz, qaytguncha to,
Turar uy-joylarimiz.
Onamning tug'ishgani,
Besh og'ayni, bir singil.
Ular katta ro'zg'ordir,
Yasharlar birga, yakdit.
Jumyoz doyim ana shu,
Inilarning og'asi.
Ham oila boshlig'i,
Ham brigada darg'asi.
Boya sizga aytganim.
«Qayir» degan ova bu.
Bizning ovaga uch-to'rt,
Chaqirimcha ora bu.
Doyimlar ro'zg'origa,

Razzoq IBROHIM

Irmoq bo'lib qo'shildik.
Hech nima bilmagandek,
Quvnoq bo'lib qo'shildik.
Fartib qattiq, har kimning,
Ishi ma'lum aniqidir.
Hech kim tinib-tinchimas,
Fidoyidir, yoniqidir.
Kichiklar ham jonkuyar,
Kuch qaynaydi belida.
Sop uramiz «Dukka-duk»,
Sholi oglab kelida.
Suv tashiyimiz, goh o'tin,
Goh mollarga yem-hashak.
Ish topilar bizlarga,
Xullas, maktabdan kelsak.
Yangalarim va onam,
Ketar ishga, dataga.
Ro'zg'or yumushlari ham,
Fushib turar oraga.
Goh ertalab, goh tushda,
Goh shom payti kunora.
Non yopilar tandirda,
Savat to'la zog'ora.
Ovqatga unnar biri,
Biri sigir sog'adi.
Suhbat-gurung kechqurun,
Yana tong ham otadi.
(Davomi bor.)

(Davomi. Boshi o'tgan sonlarda.)

Ilk kitobchamning muallif uchun deb berilgan nuxsalaridan yana ikki donasini olib, Quddus aka huzuriga oshiqdim.

Kuz o'rtalari. Havo iliq edi. Shunga qaramay, ustoz iehki astari, yoqalari patila-patila junli jigarang uzun chakmonni yelkaga tashlab oldi. U niyotda katta, qo'pol, kiysa o'ngu-chap birlari yerga tekkiday edi.

Kichkina yo'ldan katta ko'chaga chiqib, uni kesib o'tayotganimizda Quddus aka:

- Mirtemir domlani ko'ramiz, - deb qo'ysi.

Mahalla hovlilari oralab keta boshladik.

Nihoyat, qanotlaridan biri qiya ochiq turgan darvoza qarhisiga kelib to'xtadik.

Quddus aka dehqonsifat odam edi. Ostonaga yaqinroq kelgach, oyoqlarini yerga «tap-tap» etib urib, ko'cha eshik qanotlarini lang olib, ichkariga qadam qo'ydi.

- Ho-o-uv, Mirtemir aka, biz keldik!

Saranjom-sarishta hovli yangangligi o'rtasi doirasimon gulzor bo'lib, o'sha tomonidan ruyon bo'yiga aralash hidlar dimoqqa urilganday bo'ldi. Gulzorga yaqinroq qo'yilgan kursida orqaga tashlatib to'rt gulli do'ppi kiygan, shuning uchunmi, peshonasi ko'rimli kishiga ko'zim tushdi. Shubhasiz, bu shoir Mirtemir domla edi.

To'g'risini aytasam, men ayniqsa yosilalar o'rtasida nomi

mashhur, oshiqona she'rlari qo'lma-qo'l o'qib yuriladigan bu kishini gazeta-jurnallardagi suratlari yaxshi «tanir», qarashlari shiddatli, ancha navqiron qiyofada tasavvur qilardim.

Mirtemir akaning ro'parasida ikki yelkasi orasiga boshi qapishib qolganday qo'nishib, kirta gan ko'z qarashlari sovuq, rangi zahil g'am-anduhli bir yigit o'tirar, u bechora boshiga xuddi biron og'ir musibat tushgan-u bu yerga arzi hol ayish uchun kelganga

dargohga birinchi kelishingiz. Mezonlik burchimni ado etay.

Quddus aka:

- Mayli, domlaning tabarruk qo'llaridan choy icha qolaylik, - deya menga ko'z tashlab qo'ydi.

Shu orada sovuq qotayotganday qo'nishib o'tirgan yigit, birdan o'qchigandek halqumidan xunuk ovoz chiqarib, tomoq qirdi, so'ng boshini gulzor egatchalari tomon solintirdi-da,

ohangida. Domla menga o'girilib:

Muso Toshmuhammad o'g'li Oybekning 100 yilligiga

- Yangi asaringiz qutlug' bo'lsin, albatta ko'zdan kechirib chiqaman. Ko'p o'qing, ko'p mashq qiling, bo'tam! - dedi-da, Quddus akaning yelkasiga qo'l qo'ydi, - Endi Quddus og'a, bizning shogirddan ham bitta she'r eshitsak!

- Albatta, eshitamiz, - Quddus

Dadaxon NURIY

satlardagi mazmun - sayyodning shafqatsiz tuzog'iga banogoh ilinib, o'tkir tig'li temir changakning zuqiroq og'riqlaridan vujudi azob chekayotgan, bu qyinoq-azoblar domida o'limga mahkum ekanligiga keli yetgan navqiron sherning nelai fig'oni edi, go'yo...

O'z zamonasi uchun ancha g'ayli tabiiy, motamsaro-tushkunlik ruhida yozilgan bu she'r Mirtemir domlaga yod bo'lib ketgan chog'i, u kishi misraning qaysi qatorida avj pardalari yuqori chiqib, qaysi qatorida pastlaydi, shunga e'tibor berayotgandek, ko'zoynakni qo'ldan qo'ymasdan mohir dirijor kabi harakatlantirib turar, bizning ustoz ham kutilmagan sehr olamiga tushib qolganday edi.

She'r tugadi.

Mirtemir aka:

- Baraka toping, bo'tam! - deya shogirdni olqishladi.

Quddus aka ham hayajon bilan:

- Baraka toping, baraka toping! O, yaxshi! - dedi.

Mirtemir domlanikidan qaytarkamiz:

- Qarang, qarang! - deb qo'ydi hamon zavqi bosilmagan ustoz hayrat ohangida, - juda iqtidorli yigit ekan. Cho'g'day yonib turibdi!

Ikki ko'chani kesib o'tib, katta darvoza qarhisiga kelganimizda Quddus aka:

- Oybek domlaning uylari! - deb qo'ydi.

(Davomi bor.)

GULLAR

HIDI TUTGAN HOVLI

o'xhab ko'rindidi.

Domla so'zlarini cho'zibroq, beozorgina talaffuz bilan shirali qilib aytadigan odam ekan.

O'rnidan turib:

- E, kefeng Quddus og'a, keling bo'tam, - deya ikkimizni kutib qoldi. So'rashdik. Yigit ham o'rnidan turdi, labi-lunjini xiyol qimirlatib salom-alik qilgan bo'ldi, biroq yuzlasida hech qanday o'zgarish alomati sezilmadi. Hatto Quddus akaga sal egilib ham qo'ymadi. O'zini bunday tutishi bilan o'ta omi yoki hech kimni nazar-pisan qilmaydigan «o'zim kalman - ko'nglim nozik»lar zotidan ekanligini namoyish etib turardi. Yana bu so'xtasi sovuq biroq shirkayfga ham o'xshardi.

Mirtemir aka dasturxonning o'zlariga yaqinroq tomonida turgan choynak ustidagi shohi yopqichni ko'tarib choy quyishga tutingandi, shu xizmatni men ado etsam, domla, deya u kishining qo'lidan choynakni olmoqchi bo'ldim. Biroq izn bermadi:

- Bo'tam, Quddusvoy o'zimizni! Siz mehmon - bu

og'zidan so'lak aralash bir narsani tuprib tashladi.

Uning bu xatti-harakati har qanday odamning g'ashini keltiradigan shiroilarcha befarosatlik bo'lib tuyuldi, menga.

Nazarimda Quddus aka ilk kitobi chiqqan mendek shogirdi bilan bir maqtanib qo'ymoqchi bo'lib, ko'pgina yoshlarning mehribon homiy-murabbiysi Mirtemir akaday odam oldiga kelgan-u, endi nimadir xalaqit berayotganday shashti pasayib qolgandi.

Nihoyat:

- Bu yigit, - deya yelkamga qo'l qo'ydi Quddus aka, - O'tgan yil siz mehmon bo'lib borgan to'garagimiz a'zolaridan. Yangi kitobi chiqqandi, bir xursand etaylik, deb keldik.

Kitobcha muqovasi va

ichidagi suratlarga digat bilan

qarayotgan Mirtemir akaga ustoz yana yaqinroq kelib:

- Qissaning bosh qahramoni

rassom. O'zi ham suratlar chizib

turadi, - deb qo'ydi ta'kid

aka boshim biroz xam qilib, jimib goldi.

Mirtemir domla yonidagi yigitga:

- O'qing, bo'tam! - deya o'ng quloqqa kaftni tutib, stolga engashgancha, unga yaqinroq surilib oldi.

Horg'in kayfiyatda o'tirgan yigit birdan qaddini rostlab, ikki uch marta tomoq qirdi. Yana

kekirdagini o'ynatib, batg'arish tashlab qolmasaydi, deb turgandim, har tugul unday qilindi. Uzun qoramtil, ingilika barmoqlari bilan hiqildog'ini uqalaganday, bir silab qo'ydi.

Miltillagan nursiz qiyiq ko'zlar battar kichrayib, peshonasi trishdi. Ikki qo'li musht bo'lib qisildi - va kutilmaganda

hayqiriqday na'ra bilan she'r o'qiy ketdi. Uning ovozi butun hovlini tutib borar, mo'jazgina jussasiga qandaydir alamli isyonkor ruhqamalib olgan-u shu daqiqaforda bo'yin tomirlarini zo'riqtirib, bo'g'zidan tashqariga yorib chiqayotganday edi.

Nihoyatda ravon, quyma

zavqi bosilmagan ustoz hayrat ohangida, - juda iqtidorli yigit ekan. Cho'g'day yonib turibdi!

Ikki ko'chani kesib o'tib, katta darvoza qarhisiga kelganimizda Quddus aka:

- Oybek domlaning uylari!

- deb qo'ydi.

(Davomi bor.)

BIOLOGIYA DARSI

Qo'ng'iroq chalinadi - dars boshlanadi...

Malikaning sevgan mashg'uloti - eshik oldida turib o'qituvchi kelishini poylesh. Men uni devoriy gazetada hajv qilsam, Akbar o'pkalab qoladi: «Jo'ra, bekor qipsan-da shuni, «Kinoga yur», desam, «O'rtoq'ing meni gazetada sharmanda qildi - bormayman», -deydi.

Malika shoshib kelib joyiga o'tirarkan, bizga o'girilib past ovozda:

- Lama-arg! - deydi: «Lamarg kelyapti» degani.

«Lamarg» - Salimovning laqabi. Aslida Salimov bu so'zni Qosimovdan so'rasha, u «Lafarg» deydi, sira yodida saqlolmaydi. Shunda Salimovning jig'ibiyroni chiqib baqiradi: «Lama-arg!»

Mana, qarshimizda sippiq kallasini silab Lamarg o'tiribdi. Uning boshi oynadek yaltiraydi: shaq-shaq kal. Bundan or qilmoqchi bo'libmi, u harbiynusxa kepkasini kiyib dars o'tmoqchi bo'ladi, ammo biz chug'urlashamiz: «O'rtoq muallim, sinf qorong'ilik qilyapti, jamolini bir ko'raylik!»

Salimov sho'rlik bosh kiyimini olib stolga qo'yadi-da, kumush gardishli ko'zoynagining g'uborsiz ko'zlarini qayta-qayta arta boshlaydi. Bu uning jahli e h i q q a n i . M a b o d o , shunday paytda biror og'iz ortiqcha gap aytangiz, tamom, yarim soat «O-o-o, bizlar o'quvchiligidizda qandoq edig-a!» deb «Xirgoji»ni oladi, so'ng, asabi joyiga tushgach, ko'zoynagini burni ustiga qo'ndirarkan, g'urur bilan qo'shib qo'yadi: «Men o'tqazgan nihol hech qachon o'smay qolmagan. Ana, maktab bog'i idagi daraxtlarni ko'ring!» Men bu yoqdan:

- «Lekin boshingizdagisi o'smabdi-da, o'rtoq muallim!» - deyman hazillashib. Ammo bu gapga u kumush gardishli ko'zoynagining g'uborsiz ko'zlarini «bezovta» qilmaydi, beparvogina bosh silab qo'yib:

- «Qosimov, doskaga!» - deydi.

Sho'ring qurg'ur Qosimov - uning har galgi mijoz: qaysi darsi bo'lmisin, dastavval shundan so'raydi; «Sinfning tayyorgarligini Qosimovdan bilaman» deydi. Qosimov esa biologiyaning oddiy mavzulariga ham fahmi yetmay xunob bo'lganidan tanaffus chog'lari Risolatdan qayta-qayta tushuntirishini o'tinib o'tradi.

Mana, har galgidek - Qosimov doska oldida! Lamarg uning «javobi»ni tinglar ekan:

- Yana, yana, yana, - deb bir so'zni ermak qiladi. Keyin «Lamarg»ni so'raydi. Qosimov esa odatdagidek, «Lafarg» deydi. Salimoy jig'ibiyron bo'ladi, kumush gardishli ko'zoynagining g'uborsiz ko'zlarini iyig'i chiqquncha artarkan, baqiradi:

- Lama-arg!... - Ko'zoynagini burni ustiga qo'ndiraturib: - O'tiring, - deydi. Talant bor-u, lekin «uch»!

Umar ikkimiz bu zerikarli darsda orqangi partaga o'trib olib kitob o'qiyimiz. Lamargning ko'zi bizga tushib:

- Qani, Normatovdan ham bir

eshitaylik, - deydi. Eran-qaran o'mimdan turaman. Mavzuning sarlavhasini ham bilmayman.

Sinfxonamiz oftobro'yada joylashgani uchun derazadan tushayotgan yog'du Lamargning yaltiroq boshida sinib, o'ynaydi: ko'zni qamashtiradi. Qayoqdanidir uchib kelgan daydi pashsha ana shu «favora»ning o'rtasidan maskan qurmoqchi bo'ladi, Lamarg esa uni shap etkazib urib qo'yadi:

- He, egangni yegur!..

Bu kulgili manzaradan zavqlanib, og'zimga to'g'ri kelgan so'zdan gap

vajidan murojaat qilsangiz, chetroqqa o'tkazib, qo'lini kiftingizga qo'yadi, xuddi o'n yillik qadrdonday xush jilmayib, gapingizni diqqat bilan eshitayotgan kabi uni o'zining «Chto vi? Konechno. Bevosita» singari munosabat iboralariga ko'mib turadi.

U familiyamizga «adze» qo'shib gapirgani uchun o'zini ham shunday - Turobadze deb ataymiz.

- Sami Samadovich Samadze, - deb chaqiradi u sinfida ikki yil qolgan «ermagi»ni, shalvirab chakkasiga tushib turuvchi, silliq taralgan quyuq sochlarni qo'li bilan qulog'i ortiga o'tkazib tekislarkan. - Bu yoqqa

Erkin A'ZAM

qo'yamiz. Lekin qo'rwmang, jurnalga emas...

Turobadze yangi mavzuni besh-o'n daqiqqa ichida tushuntirishga ulguradi. So'zlash uslubining o'zi qiziq. Masalan: «Endi ikki og'iz gap Amerika haqida... Bir kalom Buyuk Britaniya xususida...» Shu bilan mavzuni yakunlaydi-qo'yadi, vassalom. So'ng:

- Xo'sh, kimda savol bor, bevosita? - deb so'raydi...

Ammo shu mahal eshik g'ijirlab, jismoniy tarbiya o'qituvchisi kemshik

KECHIRASIZ, O'RTOQ MUALLIM!

boshlayman va nutqimni «Bunday foydali o'simliklar bizning tog'larda ham bor!» deya ishonch bilan yakunlayman. Lekin buning

bor-yo'qligini aniq bilmayman. Har qalay, ana, iftixorga loyiq tog'larimiz bor, o'sha men aytgan giyohlardan ham bo'lsa ajab emas. Nima, shuning bor-yo'qligini Lamarg tekshirib boryaptimi!..

- Yo'g'e, rostdanmi?!

Bizning tog'larda-ya? - deya, chippa-chin ishonganidan bolalardek qiyqirib yuboradi Lamarg. - Qayerdan o'qidingiz?

- «Fan va turmush»dan! - deyman tavakkaliga.

- Obbo, siz-ey! Bizning tog'larda ham bor, deng? Lokigin y a x s h i t a y y o r l a n i b s i z , Normatov, qoyil!

Ubolalarga o'giriladi:

- Ana, qarang, hayotdan! Tag'in o'zimizning hayotdan-a!.. Bu kishining krugozori keng. Yashang, Normatov! O'tiring, bahoingiz har galgidek - «besh»!

Men bu doimiy muvaffaqiyatdan ajablanmayman. O'tirib, o'qiyotgan kitobimni boyta kelib qolgan joyidan davom ettiraman.

Lamarg yangi mavzuni nasihatga o'rab, chala-chulpa tushuntirada-da, qo'ng'iroq chalinmasdan harbiynusxa kepkasini boshiga iladi...

Men shu kepkanning kiyilishini she'riy maktublarimga Risolatning javobiday orziqb kutaman. Baxtimga...

Qo'ng'iroq chalinadi - dars tugaydi...

...Kechirasiz, o'rtoq muallim!..

TARIX DARSI

Qo'ng'iroq chalinadi - dars boshlanadi...

- Baland ko'k eshik ochiladi-yu, bir daciqqa hech kim ko'rinnmaydi. Nihoyat, tik qomatini tebrata-tebrata bir-bir bosgancha salobat bilan «bizning intelligent» Turobadze kiradi. U Risolatning partasi yonida to'xtab, qo'lidagi yagona anjomni - sinf jurnalini stolga ulotqiradi va to'it barmog'ini liqillatib, dimog' bilan:

- Bevosita o'tirilsin! Jamoat jammi? - deydi. Bolalar bir-birlariga qo'ymay, «Falonchi» yo'q, pistavonchi yo'q», deyishadi. Ammo Turobadze quloq ham solmay, «nichevo, nichevo» deb qo'yadi. - Qani, yerdan bo'rnii olib bering!..

Turobadze bashanglikda nafaqt maktabimizning, balki tumanning ham faxri: undan o'tkazib kiyinadigan yo'q! U bir taqqan galstugini ikkinchi bor taqmaydi - har kuni bo'ynida yangisini ko'ramiz.

O'zi ham g'oyat xushmuomala. Bironish

chiqing, birodar. Siz bilan bir otamlashmasak, bo'lmaydiganga o'xshaydi...

Samadovning javob berolmaganini ko'rib:

- Og'ayni, - deydi, - sizga maslahat: sinfingizda yana bir yil qolasiz, ana o'shanda asli bilimingiz yo'q bilimingiz yanada mustahkamlanadi, bevosita. Aks holda... Bu javobingizga eski oshnachilik hurmati «ikki»

SELRARDAN AYTGIL

Inqilob davom etar,

Dardliga davo berib,

Umidvor qanot qoqqan

Dillarga navo berib,

Halol mehnat diyorli

Xuzurbaxsh xavo berib,

Haqiqatdan xabardor

Ellardan aytgil, Navro'z,

Ezulistikka daxldor

Dillardan aytgil, Navro'z!

Dunyoni obod etgan,

Fashrifingdan aylanay,

Do'stu yorni shod etgan,

Fashrifingdan aylanay.

Diyordorlashuv yod etgan

Fashrifindan aylanay.

Xush kolding, chechan Navro'z,

Yoshartirib bislarni,

Sabzarang maysalarga

Burkab dala-tustarni.

Navro'za yetolmagan

Marddan ko'z yummog qiyin,

Shahid ketgantlar haqda,

Kayolga cho'mmoq qiyin,

Lovuttagan tанинти

Juproqqa ko'mmoq qiyin,

Qiyinni oson qilgil,

Gul ustiga gul undir,

Alvon lolazorlaring

Yogib mayli ko'z tindir.

Muhabbat qo'rin solgin,

Yana miskin ko'zlarga,

Aslo o'rin goldirma,

Fa'na-dashnom so'zlarga

Umida zabon ber,

Rostin, keskin so'zlarga,

Xush kolding, chechan Navro'z,

Yoshartirib bislarni,

Gullarga, chechaklarga

Peshvoz etib bislarni.

Umida ABDUAZIMOVA

Safarovning tirjagan basharasi ko'rindi.

- Turobovich, - deydi u.

- Ha, Saparovich?

- Bir daqqa...

Eshik orqasidan uning «Somsa keldi» deganini eshitib qolamiz. Turobadze xudo huzuriga chaqirayotgandek shoshilib kiradi. Bilaturib so'raydi:

- Sinfboshi kim?

Risolat o'rnidan turadi.

- Sizmi? - deydi o'quvchi xuddi uni birinchi bor ko'rayotgandek suq bilan tikilib. - Zarur ish chiqib qoldi, bevosita... Bu yoqqa chiqib, o'tilgan mavzuni takrorlab tursangiz! Iltimos endi, besh daqqa...

Turobadze yoqalarini tuzatib, chiqib ketadi. Biz uning «besh daqqa»sin yaxshi bilamiz. Bu, tanaffusga besh daqqa qolganda kelaman, degani...

Men Risolatga «biz chiqib ketaylik» ishorasini qilaman. U jilmaygancha bosh silkip, kiprige bilan tasdiq ma'nosini bildiradi.

Men, Umar va Akbar sinfdan chiqamiz. Akbar «Chekkim kelyapti» deb, matab bog'i tomon ketadi. Biz, Umar ikkimiz esa, «O'qituvchilar xonasi»ni chetlab, yangi gazeta-jurnaldan darak olish uchun kutubxonaga yo'l olamiz.

Deraza yonidan o'taturib, choyxona tomonga qarab o'tirgan, qoshidan o'sma, ko'zidan surma arimaydigan kutubxonachimiz Nazokat opani ko'rib qolamiz. U negadir mudom bizlardan hadiksiraydi, nazari tushishi bilan teskari o'girilib oladi. Ehtimol hozir ham «Voy, Lazarevning bezorilari-ku!..» degandir ichida. Biroq biz o'ylagandek bo'lib chiqmaydi: bu gal u bizni xush qarshi oladi.

- Keling, sho'r! - deydi menga quvnoq ohangda. - Tabriklaymiz, gazetada she'ringiz chiqibdi!.. - U alohida ajaratib qo'yilgan gazetani menga uzatadi.

Umar bilan talashib she'ri o'qib chiqamiz.

- Nazokat opa, akamdan xat bormi? - deb so'raydi Umar.

- Yo'q... Nima, sizlarda dars yo'qmi?

- Bor.

- Kimning darsi?

- Turdi akaningmi?

- Ha, ishi bor ekanmi...

</div

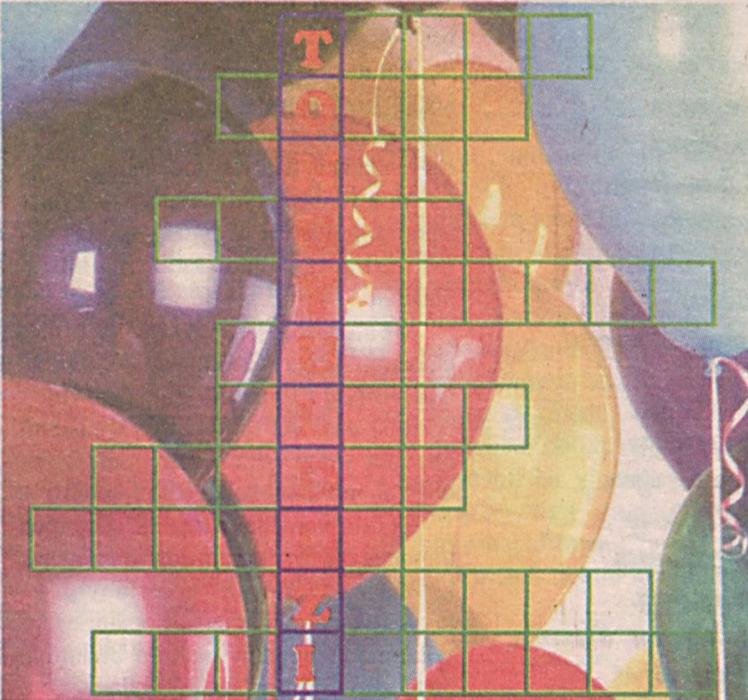

Azizbek SANAYEV, 5 yosh.

N	O	D	J	A	H	O	N	O	H	A	L
A	R	I	Y	I	S	V	U	T	O	D	I
B	E	G	I	M	Y	A	N	I	Y	U	M
Z	U	L	Y	A	I	S	R	O	B	K	A
Z	U	F	I	A	V	O	L	I	E	E	V
O	L	F	I	Y	A	M	O	'M	R	Y	A
Y	D	I	N	A	V	O	N	I	D	Z	
I	J	O	K	U	M	I	D	A	A	B	A
Y	E	V	A	A	V	O	M	I	Z	D	R
Z	I	R	V	A	L	T	U	Q	A	U	I
E	M	Z	E	B	I	R	A	H	I	M	F
B	O	A	Y	E	K	A	A	A	V	O	A
A	V	O	R	I	S	O	N	D	I	A	S

Ushbu filvordda o'zbek xalq shiorlari va yozuvchi ayollar nomi, familyasi yashirinagan. Ularni belgilab chiqsangiz, o'z-o'zidan yana bir harf ortib qoladi. Qanday harf o'tib qolishimi aniqlashga harakat qiling.

Tuzuvchi: Dilafro'z BAHRIDDINOVA,
Navoiy shahri, II-maktab o'quvchisi.

Savollari:

1. 7 xazinadan biri.
2. Ildiz turi.
3. Eng uzun daryo.
4. Qizlar ismi.
5. Yirtqich hayvon turi.
6. Uyqudagi kino.
7. So'z turi.
8. Buyuk Britaniya poytaxti.
9. Layli va ... dostoni.
10. Baliq turi.
11. Sport championi.

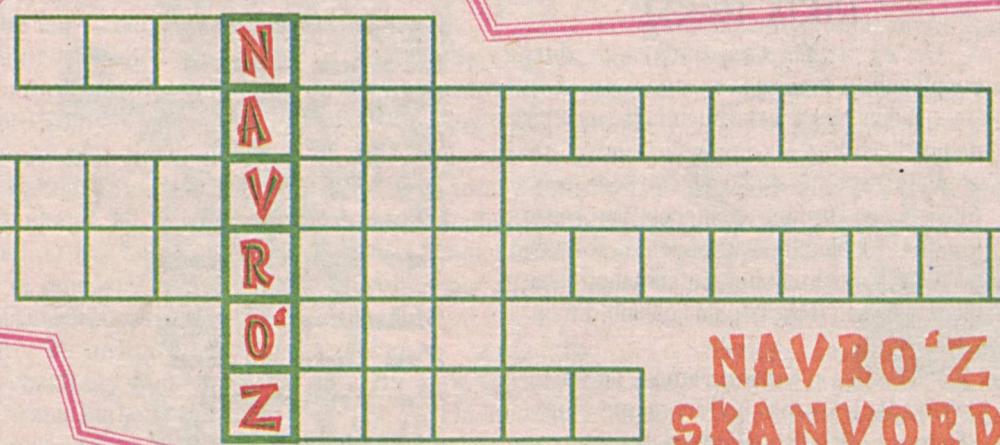
Tuzuvchi: Xolida

TO'SHPO'LATOVA,

Sirdaryo viloyati, Sardoba tumanidagi 16-maktabning 10- sinfi o'quvchisi.

TOPISHMOQ

Barchaga tanish nomi
Navro'zoning tapomi.
Xong'og'i-yu toshi bor
Pishguncha kavla ta...
Momolar chorlab tus.
Osmondan o'ttiz mala
Qani top-chi, Baxtigu
Uning nomi ...

Savollari:

1. Navro'z qanday bayram hisoblanadi?
2. Tarixiy manbaalarga ko'ra Navro'z birinchi bo'lib qaysi davrda nishonlana boshtagan?
3. Navro'z taomlaridan biri.
4. Ko'p yillik o'simlik turi.
5. Navro'zning kech pishar mevasi.
6. «Navro'z» restoranida qanday tadbirlar o'tkaziladi?

NAVRO'Z SKANVORDI

O'g'iljon ABDULLAYEVA, Toshkentdag 195 - maktabning 8 - <A> sinfi o'quvchisi.

Tuzuvchi: Hulkar BEGABOYEVA.

Bir kuni bir bolaning ko'zi og'rib qolibdi. Shifokorga borishdan qo'rgib, do'stidan maslahat so'rabdigi:
- Bir ko'zim og'rib qolibdi, nima qilsam ekan-a?
- Tish shifokoriga bor. O'tgan yili tishim og'rib qolganida uni sug'urib tashlagan, bir zumda jonio or olib qolgandi...

x x x

Imtihon topshirib chiqqan bir boladan do'sti so'radi:
- Misollarni hammasini ishladingmi?
- Qayoqda deysan, bittasini ham ishlolmay, oppoq qog'ozning o'zini topshirib chiqdim.
- Nega unday qilding? Men ham bo'sh varaqni topshirib chiqqandim. Endi meni sendan ko'chirgan, deb o'ylashadi.

Madina SAIDMURODOVA,
Toshkent viloyati, Parkent tumani.

Maqol, sham, olma, lola, yomon, non, olam, qum, laqab, amr, randa, bodring.

Ushbu so'zlarni bo'sh kataklarga mos ravishda joylashtiring.

Tuzuvchi: O'g'iloy ABDUVALIYEVA, 12 yosh.

TONG yulduzi

O'zbekiston Respublikasi bolalari va o'smirlarining gazetasi

BOSH MUHARRIR:

Umida
ABDUAZIMOVA

TAHIR HAY'ATI:

Turobjon JO'RAYEV,
Shuhrat AHMEDOV,
Botir UBAYDULLAYEV,
Jabbor RAZZOQOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinnbosari),
Abdusaid KO'CHIMOV,
Nurxon NAFASOV,
Ergashvoy SARIQOV.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
022- raqam bilan
2003 yil 11 dekabrda ro'yxatdan o'tgan.

Noshir
«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa ijodiy uyi.
Gazeta
«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa ijodiy uyi kompyuter bo'limida terib sahfalandi va chop etildi.
Gazeta haftaning dushanba kuni chiqadi.
Hajmi A-3,
2 bosma taboq.
Adadi - 50 264
Buyurtma N: J 1097

Dizayner va sahifalovchi:

Otobek ESHCHANOV

Navbatchi:
Ma'mura
MADRAHIMOVA

Rassom:
Nodira MIRZAYEVA

Manzilimiz:
700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Obuna indeksi: 198.

e-mail:
tong_yulduzi@rambler.ru
Tel: 144-10-38
144-38-10
144-63-08
Tel./faks:
(99871) 144-24-45